

עת"א 54454/09/16 - מוסא סואעד נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים,מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 54454-09-16 סואעד(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר	מוסא סואעד
נגד	
המשיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר המבקש לבטל את החלטת קצין בית הסוהר המוסמך שהורה ביום 28/10/15 על הפסקה מנהלית של עבודות השירות שנגזרו עליו.

בעקבות ההחלטה המנהלית נעצר העותר ביום 18/9/16 ומאז הוא מרצה את יתרת התקופה בדרך של מאסר. העתירה הוגשה ביום 22/9/16.

נימוקי הבקשה

- ביום 18/6/15 נגזרו על העותר 3 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות בת.פ. 38016/10/10. ביום 31/3/16 נפגע העותר בעת שהתהלך ברחוב, הוא מעד והתעקם לו קרסול רגל ימין, פנה לבית החולים, שוחרר עם תחבושת אלסטית. בהמשך התברר כי הוא סובל משבר תלישה בעצם הטאלוס, טופל ושוחרר עם סד גבס ולאחר מכן קיבל טיפולי פיזיותרפיה.
- העותר לא התייצב לביצוע עבודות השירות עקב הפגיעה המתוארת לעיל.
- העותר לא זומן לשיחת בירור ולא לשימוע, לא קיבל הודעה על הפסקת עבודות השירות עד שנעצר על ידי המשטרה ומאז מעצרו - ביום 18/9/16 הוא מרצה עונש מאסר במקום עבודות השירות.
- ההחלטה המנהלית הינה בלתי סבירה, לא מידתית ומתבססת על נתונים שלא נבדקו בצורה סבירה ומספקת. כמו כן, לא נשקלו מלוא השיקולים.
- ההחלטה המנהלית איננה מנומקת, פרט לנימוק לקוני לפיו הסיבה להחלטה הינה אי התייצבותו לתחילת ריצוי

עונשו.

· לא ניתן משקל מספיק לנסיבותיו האישיות של העותר ולרצונו לבצע את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות.

תגובת המשיבה

מאחר והמועד לדיון בעתירה נקבע למועד קרוב להגשתה, לבקשת ב"כ העותר, על שום שהעותר התחיל בינתיים לרצות בפועל את יתרת המאסר, לא הוגשה תשובה בכתב.

לפני תחילת הדיון מסר ב"כ המשיבה לידי ב"כ העותר מסמכים שונים שהיו בפני הגורם המנהלי בעת שהחליט על הפקעת עבודות השירות, ובכלל זה מסמכים רפואיים של העותר, אותם מסר לגורמים המנהליים.

לאחר שב"כ המשיבה הפנה את תשומת לבו של ב"כ העותר לכך שהעותר עצמו טען שהפגיעה ברגלו ארעה עוד בטרם נגזר דינו, הוא ביקש לתקן את הנטען בעתירה בכתב לגבי מועד הפגיעה ליום 31/3/15 במקום 31/3/16. מהמסמכים הרפואיים עולה שהפגיעה ברגלו של העותר היתה עוד קודם לכן - בשנת 2014. על פי גזר הדין היה אמור העותר להתחיל בריצוי המאסר בעבודות שירות ב - 6/2015.

בדיון טען ב"כ העותר כי למרות העובדה שהפגיעה ברגלו היתה בשנת 2014, לא יכול היה העותר לבצע את עבודות השירות, גם לא בשנת 2015 ולא בשנת 2016. זו הסיבה שהוא לא התייצב לביצוע עבודות השירות.

ב"כ העותר אישר כי העותר אכן מסר לממונה, בטרם זה ימליץ על ביצוע המאסר בדרך של עבודות שירות, כי הוא מסוגל ומתאים מבחינה רפואית לבצע עבודות שירות (למרות שנפגע ברגלו) אף הציג בפניו אישור רפואי על כך, אלא שמצבו התדרדר והוא חש כאבים ברגלו.

ב"כ העותר הפנה לאישור מקופ"ח, לפיו בבדיקה נמצאה רגישות ברגל וכן "נפיחות גסה פנימית קלה".

לטענת ב"כ העותר גם אם נשלחה לו הזמנה והודעה על שימוע, יש לערוך לו שימוע נוסף משום שבפועל לא נערך לו שימוע.

דין

לאחר שבחנתי את נימוקי העתירה בכתב ואת הטיעונים הנוספים בדיון ולאחר ששמעתי את נימוקי התשובה ועיינתי במסמכים השונים שהוגשו, נחה דעתי כי לא נפל פגם בהליך המנהלי ועל כן דין העתירה להידחות.

במסגרת גזר הדין מיום 8/3/15 שניתן במעמד העותר ובא כוחו, בו נגזרו על העותר 3 חודשי מאסר נכתב (עמ' 35 לפרוטוקול מיום 8/3/15, שורה 17):

"מאסר בן 3 חודשים, כאשר הנני מורה על המרת המאסר הנ"ל בעבודות שירות.

לגבי מוסא (העותר), עפ"י חוות דעת הממונה מיום 15/2/15, כאשר מקום עבודות השירות הוא מוסד 'פתחון

עמוד 2

לב' בכרמיאל ומועד התחלתן הוא יום 18/6/15...

(שורה 28) ... תשומת לב הנאשמים וכן הסניגור לאמור בשתי חוות הדעת של הממונה, כאשר מובהר בזאת לנאשמים כי אי קיום עבודות שירות כדבעי, יכולה לגרום להפקעתן מנהלית ועל חיובם לרצות מאסר מאחורי סורג וברח".

במסגרת "דף קשר עם עובד השירות", מסר העותר את פרטיו, כולל כתובת מגורים, כתובת הדואר, ת.ז, מס' טלפון קווי ומס' טלפון נייד.

בסעיף 3 לחוות דעת הממונה מיום 15/2/15 נכתב:

"3. המועמד מתאים לעבודת שירות.

הנידון הביע הסכמתו לריצוי מאסר בעבודות שירות והוסברו לו תנאי הריצוי".

בסעיף 4.1 לחוות דעת הממונה נרשם:

"לנידון נערכה בדיקה רפואית ולאור תוצאותיה: הנידון יכול לעבוד בכל עבודת שירות, ללא מגבלה".

את הבדיקה הרפואית ביצע ד"ר פיינר גריגורי.

העותר הגיש לממונה מסמך רפואי של ד"ר מחמוד דראושה מיום 11/2/15, שם נרשם שאין לו כל מגבלה רפואית לבצע את עבודות השירות.

מחוות הדעת המסכמת בסעיף 4.2 לחוות הדעת עולה שהעותר כבר ריצה בעבר עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.

למרות שהיה מודע לחובתו ולתוצאות אי התייצבותו, העותר לא התייצב כלל לביצוע עבודות השירות, כאילו לא נגזר דינו.

נעשו ניסיונות ליצור עם העותר קשר טלפוני לשני מספרי הטלפון שמסר, אך לא היה מענה. נשלחה לו הזמנה בדואר רשום לשיחת בירור ביום 29/6/15 לכתובת שמסר, אך ההזמנה חזרה בציון "לא נדרש". לאחר מכן, נשלחה לו ביום 20/7/16 הזמנה לשימוע בדואר רשום, אך גם היא חזרה בציון "לא נדרש". גם לאחר שנתקבלה החלטה על הפסקה מנהלית נשלחה לו עותק של ההחלטה ובה מצוין כי הוא זכאי להגיש עתירה נגד ההחלטה. גם החלטה זו נשלחה בדואר רשום ולא נדרשה.

שלילת חירותו של העותר נעשתה בגזר הדין שהשית עליו עונש מאסר, כשבצידו פריבילגיה של האפשרות לרצות בעבודות שירות. אין לקבל את הטענה שההחלטה המנהלית היא זו ששללה את חירותו של העותר.

מאז המועד שהיה על העותר להתחיל בריצוי עבודות השירות "נעלם" העותר, לא ענה לשיחות טלפוניות שנעשו לו גם לנייד וגם לקווי, לא הוציא את דברי הדואר שנשלחו אליו לכתובת שהוא מסר לממונה ואלה חזרו בציון "לא נדרש". מאז

המועד שנקבע לתחילת ריצוי העונש עד שהקצין המוסמך החליט מנהלית על הפסקת עבודות השירות חלפו כחמישה חודשים, ועד אשר נאסר מכח ההחלטה המנהלית חלפה תקופה של יותר משנה.

בשום שלב לא נתן העותר הסבר או נימוק המצדיק את אי התייצבותו. התייעוד הרפואי היחיד שהמציא העותר, פרט לזה משנת 2014, בעניין מצבו הרפואי הינו מסמך מחודש 2/2016 שם מתוארת נפיחות קלה.

מעיון בפרוט' הדיונים בהליך הפלילי עולה דפוס התנהגות דומה, גם כאשר העותר הופנה לק.מבחן ולממונה על עבודות השירות.

בדיון מיום 5/5/14 מסר ב"כ העותר כי העותר שבר רגל ולכן לא יכול היה להגיע לבית המשפט. כמו כן, טען ב"כ העותר כי העותר לא התייצב בפני הממונה על עבודות השירות משום שלא נשלחה לו הזמנה.

בדיון מיום 15/7/15 לאחר שהנאשמים לא התייצבו בפני הממונה על עבודות השירות מציין בית המשפט: **"זכורני כי גם בעניין קבלת תסקירי מבחן היו תקלות מתקלות שונות בעניין התייצבות הנאשמים בפני שירות המבחן. כעת הדבר חוזר על עצמו בעניין זימון בפני הממונה על עבודות השירות. לא בלי לבטים נראה לי כי יש מקום לתת לסניגור ולנאשמים הזדמנות נוספת להתייצב בפני הממונה על עבודות השירות".**

בדיון נוסף מיום 5/11/14, לאחר שהתברר ששוב לא התייצב העותר בפני הממונה החליט בית המשפט:

"אשר לנאשם 2 (העותר) הזדמנות אחרונה בה יתייצב בפני הממונה על עבודות השירות וימציא לו את המסמכים הנדרשים על מנת לאפשר קבלת חוות דעת בעניינו. אוסיף כי לא תהיה כל דחייה נוספת".

מסגרת הדיון היא שאין בית המשפט שם עצמו במקום הרשות המנהלית המוסמכת ובכלל זה נציב בית הסוהר, ככל ששיקול דעתם איננו חורג באופן קיצוני ממתחם הסבירות. עיקר הביקורת השיפוטית עניינו תקינות ההליך. בית המשפט שואל את עצמו האם הרשות המנהלית שקלה את השיקולים הרלוונטיים בתום לב וללא שיקולים זרים, ללא אפליה או משוא פנים והאם ההחלטה התקבלה במסגרת סמכותה של הרשות המנהלית.

הסמכות להפקיע את עבודות השירות ניתנה בדיון לנציב שירות בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך.

סעיף 51ט לחוק, הסדיר את אופן הפעלת סמכותו המנהלית של הנציב להפקיע את עבודות השירות, בהתקיים אחת מהעילות הסטטוטוריות שנקבעו. אותן עילות מייצגות מצבים בהם העובד איננו עונה, בהתנהגותו והתנהלותו במהלך ביצוע עבודות השרות, לאמות המידה הנדרשות מעובד שרות, באופן שתכלית עבודות השירות מסוכלת. או אז נדרש לכוון את העברין למסלול העונשי הרגיל, תוך התחשבות בתקופה אותה ריצה בעבודות שירות עד למועד ההפקעה (ראה רע"ב 426/06 **נאסר חווא נ' שב"ס**, מפי כב' השופטת פרוקצ'ה).

ענישה של הטלת מאסר בעבודות שירות, נתפסת כפריבילגיה המוענקת לנאשם. על הנאשם נגזר עונש מאסר והוא "מתוייג" כמי שנדון למאסר, אלא שניתנת לו אופציה לרצות את מאסרו בתנאים פתוחים של חיים במסגרת חופשית

ועבודות שירות במקום ריצוי מאסר בכלא.

פריבילגיה זו אינה מוקנית לנאשם באורח מוחלט ובלתי מותנה. היפוכו של דבר - היא הדירה וניתנת לביטול בכל שלב, מקום שהנאשם אינו עומד בציפיות המתחייבות ממנו לצורך מימושה.

נאשם המבקש לרצות את מאסרו בעבודות שירות חייב לקבל על עצמו עול אחריות הנלווה למסלול עונשי זה ולבצע את המוטל עליו על פי הוראות הממונים, בלא סטייה והפרה של הכללים.

מאחר ומדובר בפריבילגיה ולא בזכות מוקנית, הטיל המחוקק על הרשות המנהלית את האחריות לבדיקת מידת עמידתו של הנאשם בתנאים ובחובות המזכים אותו להמשיך בעבודות השירות.

בית המשפט איננו עורך "שימוע נוסף", אלא אך בוחן אם ההחלטה עמדה באמות המידה ובתנאים המחייבים החלטה מנהלית.

שיקולים ונסיבות אישיות של הנאשם זכו להתייחסות במסגרת גזר הדין, כפי שעולה מטיעוני הצדדים.

בעניינו של העותר אין מדובר בנסיבות אישיות חריגות ויוצאות מהכלל. עובדה היא שהעותר נפגע ברגלו עוד בטרם גזר הדין ועוד לפני שניתנה חוות דעת הממונה בעניינו. העותר הוא זה שהמציא אישור רפואי, לאחר מועד הפגיעה, לפיו אין כל מניעה רפואית לביצוע עבודות השירות.

בטרם החלטה מנהלית על הפסקת עבודות שירות יש ליתן לעובד השירות "הזדמנות לטעון את טענותיו", כהוראת סעיף 51ט(א) לחוק העונשין.

מתן הזדמנות, אין פירושה שהקצין המוסמך איננו רשאי להורות על הפסקת עבודות שירות אלא אם כן התייצב עובד השירות בפועל בפניו.

כאשר עובד השירות מוזמן כדין (בדואר רשום לכתובת אותה מסר), אך בוחר שלא לקבל את דבר הדואר באופן עקבי - את ההזמנה לשיחת ברור, את ההזמנה לשימוע ואת ההחלטה המנהלית בדבר הפסקת עבודות השירות, וכאשר כל המאמצים רהבים לאתרו לפי מס' הטלפונים שמסר לא הועילו כיוון שלא ענה לטלפונים, רשאי היה הממונה להמליץ והקצין המוסמך להחליט על הפסקה מנהלית של עבודות השירות.

במקרה כאן, **ניתנה לעותר הזדמנות לטעון את טענותיו**, אך הוא בחר להתעלם.

העותר היה כשיר לביצוע עבודות שירות שניתנו לו כפריבילגיה. הוא היה מודע למועד שעליו להתייצב. לא התייצב. לא

ביקש לעכב את ביצוע העונש, לא במועד גזר הדין ולא פנה מאוחר יותר לא לבית המשפט ולא לממונה על עבודות השירות בבקשה לדחיית מועד ביצוע העונש. העותר עשה דין לעצמו. בהתנהלותו ובהתנהגותו ביטא העותר את אי התאמתו לריצוי עונש שבמהותו הינו שיקומי - עבודות שירות ועל כן, לא היה מנוס מהפעלת עונש מאסר בפועל.

המלצת הממונה והחלטת קצין בית הסוהר המוסמך בדבר הפסקת עבודות השירות ניתנה כדין, בסמכות, הינה סבירה ואין מקום להתערבות שיפוטית בה.

אשר על כן, העתירה נדחית.

העותר ירצה את יתרת תקופת המאסר שעליו לרצות בעקבות ההפקעה, לפי חישוב שיעביר הממונה על עבודות השירות.

ניתנה היום, ג' תשרי תשע"ז, 05 אוקטובר 2016, בהעדר הצדדים.